

Ο Κάμπος ως αρχή, το Πεδίο ως μη περατό τέλος

Ο κάμπος είναι το αρχικό στάδιο κατασκευής της βυζαντινής εικόνας, το αφηγητικό επίπεδο πριν αρχίσουν να τοποθετούνται τα εικονογραφικά στοιχεία στην επιφάνεια. Το «Πεδίο», field, εισήχθη ως όρος του μοντερνισμού τη δεκαετία του '40 και αποτέλεσε έναν από τους κυρίαρχους προσδιορισμούς του ζωγραφικού τελέου, αλλά και του οτιδήποτε πέραν αυτού. Ο «Κάμπος» ορίζει το σημείο της εικόνας όπου θα αναπτυχθεί η οπτική αφήγηση. Ταυτόχρονα αποτελεί μια υλική χρυσότητα από την οποία το χειρωνακτικό έχει πλήρως αναρριχθεί, το χειροποίητο κυριαρχεί. Το Πεδίο, αντίθετα, δεν αποτελεί υλικότητα: αποτελεί έννοια. Το «Πεδίο» ορίζει το μη περατό όριο και ταυτόχρονα το πιθανό τέλος της ζωγραφικής εικόνας. Ο Κάμπος/ αρχή και το Πεδίο/τέλος συνιστούν τα αρχικά και καταληκτικά πεδία ανάπτυξης της εικαστικής έκφρασης. Ανάμεσά τους διαμορφώνεται ένα Κενό που πληρούται από την ενέργεια των ιδεών και των εικόνων. Ο «Κάμπος» και το «Πεδίο» μετασχηματίζουν τη διαδιάστατη ζωγραφική εικόνα σε μία διαρκώς αναπτυσσόμενη οθόνη ιδεών.

Γιατί το Πεδίο και γιατί ο Κάμπος σήμερα; Το Πεδίο και ο Κάμπος, με ένα διαχρονικό τρόπο, συνδέουν τη σημασία της επιφάνειας με το πέραν αυτής, με το χώρο. Μεταλλάσσουν την εικόνα σε τοπίο και συνακόλουθα σε τόπο. Η κατανόηση της σημασίας της επιφάνειας δημιουργεί τις προϋποθέσεις να για ένα χώρο δεκτικό σε προσθήκες, σε αλλαγές, σε προβολές ιδεών. Σε ένα τέτοιο χώρο όλα δημιουργούν αμορφίες και αναπτύσσονται μορφοποιημένα: οι εικόνες εμφανίζονται αδιαμόρφωτες και η αμορφία της αφαίρεσης διαμορφωμένη. Τόσο το χρυσό της βυζαντινής εικόνας όσο και το πανί της ζωγραφικότητας ή οι άυλες προβολές της σύγχρονης τέχνης πραγματεύονται το κενό στο χώρο ως μία ζώσα ενέργεια και παρουσία που αναμένει να γίνει αποδέκτης των προβολών του καλλιτέχνη. Αναδεικνύουν το γεγονός ότι η χωρικότητα στην τέχνη είναι εκτατή και, τελικά, άπειρη.

Στη σύγχρονη εποχή της αποαντικειμενοποίησης οι χώροι ορίζονται ως αδιαμόρφωτες, φαινομενικά, ολότητες που αποτελούνται από αναρίθμητα αντικείμενα που συχνά έχουν απωλέσει την, όποια, ταυτότητά τους διαχυμένα σε σύνολα ενεργειών. Πολλές από τις βιωμένες καθημερινότητες του σήμερα αποτελούν την εκπλήρωση των πεδίων του μοντερνισμού που με την απανταχού (all over) ανάπτυξή τους εβδομήντα χρόνια πριν υποδήλωναν προφητικά το τώρα του 21ου αιώνα. Ο Κάμπος και το Πεδίο της σύγχρονης τέχνης δεν μπορεί παρά να σχηματιστούν μέσα από αυτήν την επικαιρότητα: ως το τώρα των διαρκώς διαμορφούμενων πραγματικότητων.

Τα έργα της έκθεσης *Κάμπος/Πεδίο: η ενέργεια του κενού* που εκτίθενται στην Αίθουσα των Περιοδικών Εκθέσεων *Κυριάκος Κρόκος* του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης, κινούνται σε τέσσερις προσεγγίσεις: τη διαχρονία του κάμπου, το σύγχρονο σχολιασμό του μοντερνιστικού πεδίου, τη διαμόρφωση του πεδίου μέσα από εικόνες και τις εννοιολογικές προεκτάσεις του πεδίου και του κενού.

Η εικόνα της *Αποκαθήλωσης* του 1.400 μ.Χ. αποτελεί την αφηγητική εικαστική αναφορά της έκθεσης: μια αυστηρή εκδοχή συνύπαρξης του μαύρου της θρηνοσύνης Παναγίας με της σάρκα του Χριστού μέσα στο κυρίαρχο του χρυσού Κάμπου. Η *Αποκαθήλωση* είναι μια ασυνήθιστη βυζαντινή εικόνα, απεικονίζει σχεδόν ένα στιγμιότυπο. Το έργο της Άγκνες Μάρτιν *Φιλία* (Agnes Martin, 1963), αν και δεν εκτίθεται, αποτελεί το δεύτερο αφηγητικό πόλο της έκθεσης. Η *Φιλία* συμπυκνώνει με τη νοητή της παρουσία τη συνάντηση του Κάμπου με το Πεδίο και προσδιορίζει το σημείο όπου η επιθετική υλικότητά του χρυσού Κάμπου συναντά το αχανές του πεδίου. Από την *Φιλία* και μετά, Κάμπος και Πεδίο γίνονται ένα. Εξήντα χρόνια μετά τη *Φιλία* της Μάρτιν οι καλλιτέχνιδες και καλλιτέχνες της έκθεσης *Κάμπος/Πεδίο: η ενέργεια του κενού* πραγματεύονται τη συνθήκη της τριαδικότητας των όρων Κάμπος/Κενό/Πεδίο και αναδεικνύουν εικαστικά έργα που συνθέτουν εκφράσεις αυτής της συνθήκης.

Εβίτα Βουδούρη

Σύνθια Γεροθανασίου

Τα έργα των Ντέμκα, Βουδούρη και Γεροθανασίου σχηματίζονται εκπορευόμενα από τη διαχρονία του Κάμπου. Στο γλυπτό *Αιτίλο* του Μάρκου Ντέμκα, μικρών διαστάσεων, γίνεται μια εννοιολογική χρήση των υλικών που συνιστούν τον Κάμπο: το χρυσό τετράγωνο, το απροσδιόριστο σχήμα. Η εννοιολογική αυτή αναμόρφωση προτείνει μια νέα ανάγνωση του χώρου του κάμπου όπου το μικρό συμπυκνώνει την απεραντοσύνη. Το δίπτυχο της *Εβίτας Βουδούρη Τραχύτητα/Λιτότητα* σχηματίζεται από τις υπομνήσεις της ύλης του ξύλου που διαμορφώνουν την επιφάνεια της εικόνας. Σε δημιουργική αντίστιξη με την εικόνα της Αποκαθήλωσης απεικονίζει το πριν της εικόνας. Το *RESiAREA* της *Σύνθιας Γεροθανασίου* μεταφέρει την υλικότητα του χρυσού κάμπου και της χρήσης των λέξεων ως αυτόνομων επίπεδων στη σύγχρονη εποχή. Το έργο της Γεροθανασίου αποτελεί μια αναφορά στην πνευματικότητα του χρυσού βυζαντινού υπερβατικού πεδίου κάμπος, την ποιητικότητα του ανεπαίσθητου όπου και διερευνάται η οικονομία του έργου.

Μάρκος Ντέμκας

Τα έργα των Κυριακού, Σχορετσανίτη, Αγκοπιάν, Ξαφοπούλου και Μπουρνάζου διερευνούν το απανταχού (all over) του πεδίου. Η δημιουργική αντίφαση μεταξύ του αχανούς του πεδίου και των δεκάδων μικρών επεισοδίων της επιφάνειας διαμορφώνει την *Όμοια αποδόμηση* της *Σοφίας Κυριακού*. Ο συμβολικός χώρος του έργου είναι αυτή μια Χώρα, όπου η σωματική εμπειρία του ατόμου δημιουργεί την ανάμνησή του. Η *Ράνια Σχορετσανίτη* με το *UnSeen* δημιουργεί δυναμικές γλυπτικές επαγωγικές ενότητες που δηλώνουν την παρουσία τους με την επαναληπτικότητά τους. Μέσα από την ποίηση και την πνευματικότητα της γεωμετρίας, το *UnSeen* μιλάει για την ανθρώπινη υπέρβαση και τον εξαγνισμό της ψυχής, υμνώντας ταυτόχρονα την πανδαισία της ζωής. Στην *Εοξέν Αγκοπιάν* ο χώρος διασπάται σε λωρίδες υφάσματος και η χειρονομιακή διαδικασία του ίχνους μετασχηματίζεται σε ύφανση στα έργα της *Αναδίπλωση* και *Άλλος Χρόνος*. Στα έργα της δημιουργεί οπτικούς παραλληλισμούς μεταξύ ορθολογικών και κοσμολογικών χώρων μέσα από την δόμηση και την αποδόμηση, την στρωματοποίηση και την αφαίρεση, το ξετύλιγμα και τη διασύνδεση. Το μοντερνιστικό πεδίο διαχέεται στη σύγχρονη ψηφιακή του εκδοχή με το έργο *Void* της *Ίριδας Μπουρνάζου*. Με επιθετικές εναλλαγές φωτεινοτήτων η προβολή μας εισάγει σε μια πραγματικότητα όπου το απροσδόκητο παραμονεύει.

Ράνια Σχορετσανίτη

Σοφία Κυριακού

Η χρωματικότητα χάνεται στα έργα της *Αλεξίας Ξαφοπούλου* *Till the End of the World* και *Back to Black* και κυριαρχεί η συμπεριεμένη πραγματικότητα του μαύρου που απορροφά τις εικόνες του χάρτη ενώ με το *The Pleasure is All Mine* η προσέγγιση αυτή διαχέεται έξω από το διαδιάστατο. Η διαδικασία τείνει στην εξερεύνηση των μέσων και των υλικών: σφαίρες ως υπερμεγέθη pixels, ενσωματώνουν στη δομή τους την ίδια τη ζωγραφική διαδικασία άλλοτε με εμφανείς αναφορές -κλωστή/καμβάς, λωρίδες από έργα που και ζωγραφίζονται και καταστρέφονται- άλλοτε με απροσδόκητα υλικά όπως τα μικροσκοπικά παιχνίδια σε ανοικτή χρήση.

Εοξέν Αγκοπιάν

Αλεξία Ξαφοπούλου

Ίρις Μπουρνάζου

Η μεταμόρφωση του πεδίου σε χάρτη αποτελεί προσέγγιση των Χρηστάκου, της COM.ODD.OR και των Ντεξή/Βουνάτσου. Τα έργα του *Γιάννη Χρηστάκου* *Rosa* και *Αιώρηση* αποτυπώνουν χάρτες πεδία όπου η διάχυση του χώρου συγκεκριμενοποιείται σε νοητικούς χάρτες. Για τον Χρηστάκο η ενσωμάτωση στοιχείων χαρτογραφίας στο ζωγραφικό του λεξιλόγιο και η ανάπτυξη ενός συστήματος χαρτογράφησης που αποτελεί την εξέλιξη ενός πλέγματος σχεδιασμένων γραμμών αποτελεί μια από τις βασικές πρακτικές του. Το έργο *SUPERPOSITION* της *COM.ODD.OR* δημιουργεί τομές στο χώρο μιας φανταστικής πόλης που την αγναντεύει κανείς από ψηλά με μετασχηματισμένες πραγματικότητες. Η επιφάνεια που συντίθεται είναι η πρόβα του καλλιτέχνη που προκύπτει από τη σύνθεση κατεστραμμένων τυπωμένων μητρώων με projection mapping (εστιασμένο φως).

Το *Ma_LYND* των *Στέλιου Ντεξή* και *Μυρτώ Βουνάτσου* είναι το κατ' εξοχήν έργο του χάρτη ενός τοπίου ως τοπίου και του χώρου ενός εσωτερικού πόνου, όπου το κενό καθορίζεται από την ανθρώπινη αντίδραση ως διάδραση. Οι καλλιτέχνες αναφέρονται σε έναν κόσμο, ένα πολιτισμό που αλλάζει και επαναπροσδιορίζεται μέσω του δίπολου της νόησης και της ίασης, της στατικότητας και των βίαιων αλλαγών, του εικονικού και του πραγματικού.

COM.ODD.OR

Γιάννης Χρηστάκος

Στέλιος Ντεξής - Μυρτώ Βουνάτσου

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
MUSEUM OF BYZANTINE CULTURE

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Νάνσυ Παπαδοπούλου

Σοδωρής Ζυρπιάδης

Γιάννης Ζιώγας

Άγγελος Αντωνόπουλος

Το πεδίο στα έργα των Νάνσυ Παπαδοπούλου, Ζυρπιάδη, Ζιώγα, Αντωνόπουλου αποτελεί αφορμή για σχόλια πάνω σε αναγνωρίσιμες εικόνες και διαχρονικά σύμβολα. Η Παπαδοπούλου μεταμορφώνει στο **Σέργιος & Βάκχος** κοινότυπα υλικά και διαδικασίες της ραπτικής σε ένα αφήγημα προσωπικής ενατένισης. Το κύριο σημείο της έρευνας της εισάγει τη διερεύνηση ενός αιτήματος για μια Τέχνη που να ανταποκρίνεται στις κρίσεις της σύγχρονης εποχής. Ο **Σοδωρής Ζυρπιάδης** στο **CODEX** ανασχηματίζει την αλφάβητο προσδιορίζοντας εκ νέου την λειτουργία της στο έργο. Σε συνάρτηση με το χρόνο η επιφάνεια φέρει τόσα τοπία όσα και σύμβολα που την έχουν ακουμπήσει, μια διαδικασία χωρίς ξεκάθαρη αρχή ή αναγκαστικό τέλος, όπως άλλωστε και η οπτική προς το πεδίο και κατ' επέκταση το χώρο. Ο **Γιάννης Ζιώγας** στο έργο **39 Σκάλες** με την εμμονική πλέξη κόμπων υφαίνει σκάλες, οκτώ μέτρων η καθεμιά, που συνδέουν το εδώ του εδάφους με το εκεί του ουρανού. Η εγκατάσταση αναπτύσσεται ως μια κατακόρυφη ένωση του ουρανού και της γης, της πραγματικότητας με το πέραν. Θα μπορούσαν να είναι η σκάλα Ιακώβ αλλά και η φασολιά του Τζακ ή τα μαλλιά της Ραπουντζέλ, τα 39 Steps του Χίτσκοκ ή κάτι άλλο. Που οδηγούν; Σε ποιο πεδίο; Σε ποιο χώρο; Σε ποια πραγματικότητα; Ο **Άγγελος Αντωνόπουλος** απεικονίζει στα **Πορτραίτα Εξουσίας** υπομνήσεις της ματαιότητας της κοινωνικής δύναμης. Φιγούρες ανώνυμων ανθρώπων αναπτύσσονται σε ένα πλήθος προσωπείων που ατενίζουν το πέραν.

Η εγκατάσταση της έκθεσης **Κάμπος/Πεδίο: η ενέργεια του κενού** αναπτύχθηκε ώστε να δοθεί έμφαση στο κενό μεταξύ των έργων· στο χώρο που μεσολαβεί ανάμεσά τους και δημιουργεί τις συνθήκες της μετάβασης ανάμεσα στην ενέργεια των πεδίων των έργων και της κίνησης του θεατή. Τα έργα αποτελούν τις επαγωγικές ενότητες ενός συνολικού πεδίου, του πεδίου των αιθουσών της έκθεσης.

Γιάννης Ζιώγας
Ζωγράφος

Με πλάγια γράμματα παρατίθενται οι απόψεις των καλλιτεχνών και καλλιτεχνιδών για τον τρόπο που προσέγγισαν το εννοιολογικό πλαίσιο της έκθεσης.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ --- Λεωφόρος Στρατού 2, <http://www.mbp.gr/>

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ/ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Δρ Αγαθονίκη Τσιλιπάκου
Διευθύντρια Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ

Γιάννης Ζιώγας, Σύνθη Γεροθανασίου
Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών,
Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

ΟΡΓΑΝΩΣΗ/ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Δρ Αναστάσιος Αντωνάρας
προϊστάμενος Τμήματος Εκθέσεων, Επικοινωνίας και Εκπαίδευσης
Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ/ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΑ

Αναστασία Καραδημητρίου
αρχιτέκτονας, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ

Δήμητρα Δροσάκη
συντηρήτρια αρχαιοτήτων και έργων τέχνης
Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Γιώργος Αλεξανδρής, Βασίλης Γραντσανλής
εργατοτεχνίτες, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

ΦΩΤΙΣΜΟΣ

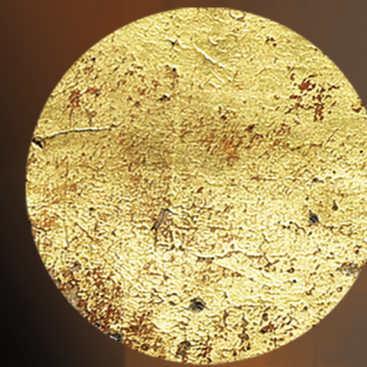
Γιώργος Ζίγκας
ηλεκτρολόγος, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ

Αναστασία Καραδημητρίου
αρχιτέκτονας, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

<https://vr360.gr/vr/Kampos/> ---- εικονική περιήγηση έκθεσης

Κάμπος/Πεδίο η ενέργεια του κενού

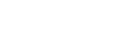
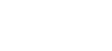
28/1/23 - 23/4/23

ΕΟΖΕΝ ΑΓΚΟΠΙΑΝ/ΕΟΖΕΝ ΑΓΟΡΙΑΝ
ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ/ANGELOS ANTONOPOULOS
ΕΒΙΤΑ ΒΟΥΔΟΥΡΗ/ΕΒΙΤΑ ΒΟΥΔΟΥΡΙ
ΜΥΡΤΩ ΒΟΥΝΑΤΣΟΥ/ΜΥΡΤΩ ΒΟΥΝΑΤΣΟΥ
ΣΥΝΘΙΑ ΓΕΡΟΘΑΝΑΣΙΟΥ/ΣΥΝΘΙΑ ΓΕΡΟΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΙΩΓΑΣ/ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΙΩΓΑΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΥΡΠΙΑΔΗΣ/THEODOROS ZYRPIADIS
ΣΟΦΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ/ΣΟΦΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ
ΙΡΙΣ ΜΠΟΥΡΝΑΖΟΥ/ΙΡΙΣ ΜΠΟΥΡΝΑΖΟΥ
ΜΑΡΚΟΣ ΝΤΕΜΚΑΣ/MARKOS NTEMKAS
ΝΑΝΣΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ/NANCY PAPADOPOULOU
ΡΑΝΙΑ ΣΧΟΡΕΤΣΑΝΙΤΗ/RANIA SCHORETSANITI
ΣΤΕΛΙΟΣ ΝΤΕΞΗΣ/STELIOS DEXIS
ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΑΚΟΣ/YANNIS CHRISTAKOS
ΑΛΕΞΙΑ ΞΑΦΟΠΟΥΛΟΥ/ALEXIA XAFOPOULOU
ΣΟΦΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ/SOFIA PAPADOPOULOU_COM.ODD.OR

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
WITH GRACIOUS SUPPORT

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
MEDIA SPONSORS

ΒΕΤΕΛΛΟΝΙΚΗ